

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проходження та захисту дослідницької практики
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
денної та заочної форм навчання

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 3 від 12.10.2023 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2023

Методичні рекомендації до проходження та захисту дослідницької практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» денної та заочної форм навчання / уклад. Н.В. Якименко-Терещенко, Л.С. Стригуль, Т.А. Жадан. – Харків : НТУ «ХПІ», 2023. – 34 с.

Укладачі Н.В. Якименко-Терещенко

Л. С. Стригуль

Т. А. Жадан

Рецензент Т.Ю. Чайка

Кафедра туризму і готельно-ресторанного бізнесу

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	4
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	6
2.1. Мета, завдання та предмет дослідницької практики	6
2.2. Організація дослідницької практики	7
2.3. Результати дослідницької практики	8
РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ	11
РОЗДІЛ 4. ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ОФОРМЛЕННЯ	13
4.1 Структура звіту про проходження дослідницької практики.....	13
4.2 Зміст звіту про проходження дослідницької практики.....	14
4.3 Оформлення звіту про проходження дослідницької практики.....	16
РОЗДІЛ 5. ЗАХИСТ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	22
РОЗДІЛ 6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ З ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	23
РОЗДІЛ 7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	25
ДОДАТОК А Титульний аркуш «Звіту про проходження дослідницької практики».....	27
ДОДАТОК Б Індивідуальне завдання на дослідницьку практику.....	29
ДОДАТОК В Орієнтовний перелік тем досліджень.....	31

ВСТУП

Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання. Успіхи в науці і техніці, створенні нових технологій, потребують міцної освітньої бази, створення наукового та творчого потенціалу країни.

Відповідно до законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, наказів Міністерства освіти і науки України, на вищу школу покладена відповідальність у підготовці конкурентоспроможних висококваліфікованих спеціалістів, які повинні володіти сучасними інноваційними технологіями та бути підготовленими до вирішення практичних задач в межах своїх фахових компетенцій. Необхідною передумовою підвищення рівня освоєння студентами спеціальних знань і сприяння інтенсивності розвитку творчої та професійної самостійності майбутніх фахівців виступає науково-дослідна діяльність студентів. Тому для магістрантів на другому році навчання передбачено проходження дослідницької практики, завдання якої – розвиток компетенцій, пов’язаних з організацією і виконанням науково-дослідних робіт.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Положення про порядок проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» обов’язковим елементом освітньо-професійної підготовки здобувачів вищої освіти є практична підготовка, найважливішою складовою якої є дослідницька. Під час дослідницької практики відбувається закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти під час навчання, набуття й удосконалення практичних навичок і вмінь, визначених освітньою програмою

підготовки фахівців за відповідною спеціальністю.

Складовим елементом навчального процесу у підготовці магістрів за спеціальністю 241 “Готельно-ресторанна справа” є проходження дослідницької практики.

Будучи одним з видів індивідуальної роботи студента, дослідницька практика є важливим засобом підвищення підготовки висококваліфікованих спеціалістів, що спроможні творчо застосувати у практичній діяльності новітні досягнення науки. Вона сприяє формуванню особистості майбутнього вченого та фахівця високої кваліфікації, слугує потужним засобом селективного відбору кадрів для підготовки молодих учених, збереження і відновлення наукових шкіл.

Вимоги до проходження дослідницької практики, оформлення та захисту звіту повинні відповідати вимогам цих Методичних рекомендацій, що призначені для студентів денної та заочної форм навчання, а також для наукових керівників магістерських робіт.

Дослідницьку практику студенти проходять на випусковій кафедрі, під керівництвом наукових керівників. Практика проводиться у II семестрі та триває 3 тижні. Підсумком дослідницької практики є наукові результати, що апробовані на наукових конференціях та опубліковані в електронних або друкованих фахових виданнях, а також формування теоретичної основи та наукової складової майбутньої магістерської кваліфікаційної роботи. Атестація за підсумками практики проводиться на підставі оформленого відповідно до установлених вимог звіту і рецензії керівника практики. За підсумками атестації виставляється оцінка.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

2.1 Мета, завдання та предмет дослідницької практики

Метою дослідницької практики є опанування студентами навичок використання методів наукового дослідження, основ організації наукової діяльності, засвоєння теоретичних основ та здобуття практичних навичок проведення наукового дослідження, результатом чого має стати формування теоретичної основи та наукової складової майбутньої магістерської кваліфікаційної роботи.

Предметом дослідницької практики є організація, принципи, методика і технологія здійснення наукових досліджень.

Напрями дослідження – набуття здатності розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у готельно-ресторанній справі.

Завданнями дослідницької практики є опанування методами наукового дослідження та основами організації наукової діяльності, а саме:

а) знати:

- основні етапи наукових досліджень, методи пошуку наукової інформації;
- сучасні інформаційні технології та програмні продукти, які використовуються у професійній сфері;

б) виконати:

- аналіз, систематизацію та узагальнення інформації за темою досліджень;
- дослідження та апробацію результатів дослідження;

в) набути навичок:

- обґрунтування обраного напрямку дослідження, формулювання мети та задачі дослідження, його наукової новизни та економічної доцільності;
- визначення проблемних аспектів та виокремлення невирішеної частини проблеми;

- узагальнювати і критично оцінювати результати, отримані вітчизняними і зарубіжними дослідниками;
- застосування сучасних інформаційних технологій при організації та проведенні наукових досліджень;
- публічних виступів з наукових питань та оформлення результатів науково-дослідної роботи.
- добирати потрібну наукову, практичну й статистичну інформацію, здійснювати її систематизацію та опрацювання;
- проводити системний аналіз предметної області.

Дослідницька практика є невід’ємною складовою частиною навчального процесу підготовки магістрів в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа».

2.2. Організація дослідницької практики

Організація роботи з навчально-методичними матеріалами студентів є однією із важливих складових навчального процесу, яка безпосередньо впливає на глибину, систематизацію та стійкість набутих знань і умінь, та є основним засобом оволодіння методами наукового дослідження і їх творчого застосування в майбутній професійній діяльності.

Дослідницька практика є одним із видів практики, яка передбачена для студентів Університету і спрямована на розвиток компетенцій, пов’язаних з організацією і виконанням науково-дослідних робіт.

Відповідно до навчального плану дослідницька практика є самостійним видом практики, який проходять студенти освітнього ступеня “магістр” на другому році денної форми навчання. Тривалість проведення дослідницької практики визначена навчальним планом підготовки магістрів і становить 3 тижні (5 кредитів ЄКТС).

Дослідницька практика передусь проходить переддипломною практикою, яка є завершальною ланкою практичної підготовки студентів.

Керівництво дослідницькою практикою здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри, які активно займаються науковою діяльністю.

Безпосереднє керівництво дослідницькою практикою здійснює керівник практики від кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу, який:

- контролює кількість здобувачів вищої освіти, які проходять дослідницьку практику;

- веде облік про хід проведення дослідницької практики;

- проводить усі потрібні організаційні заходи перед початком дослідницької практики;

- ознайомлює здобувачів вищої освіти з порядком і термінами звітності із дослідницької практики;

- контролює своєчасне прибуття на практику, виконання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього трудового розпорядку;

- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів для написання «Звіту про проходження дослідницької практики» (далі - Звіт)

- видає студенту індивідуальний календарно-тематичний план проходження практики з урахуванням теми його кваліфікаційної (магістерської) роботи;

- консультує студентів і здійснювати поточний контроль виконання календарно-тематичного плану згідно попередньо визначеного графіка;

- надає рецензії – на статтю і звіт про проходження практики.

Здобувачі вищої освіти під час проходження дослідницької практики зобов'язані:

- до початку практики одержати в керівника практики від Університету методичні матеріали (методичні вказівки, індивідуальне завдання) та

консультації щодо оформлення потрібних документів;

- своєчасно приступити до дослідницької практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- відповідати за виконану роботу та її результати, бути прикладом свідомого і сумлінного ставлення до праці;
- виконувати норми академічної доброчесності;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік із практики.

2.3. Результати дослідницької практики

У результаті проходження дослідницької практики студент повинен:

знати:

- 1) критерії обґрунтування доцільності вибору певного напрямку наукового дослідження; специфіку обґрунтування мети та завдань наукового дослідження;
- 2) особливості визначення та взаємозв'язку між об'єктом і предметом дослідження;
- 3) основні методи дослідження та особливості їх застосування для вирішення певних завдань;
- 4) змістовну частину наукового дослідження від обґрунтування теоретичних положень до вдосконалення та подальшого розвитку певних методичних рекомендацій;
- 5) структуру наукової статті;
- 6) вимоги до презентації результатів наукового дослідження;

вміти:

- 1) обґрунтовувати проблеми наукового дослідження, його об'єкт та предмет, вибір емпіричної бази, прийомів наукових узагальнень, формування висновків і рекомендацій за результатами досліджень;

2) проводити наукові дослідження на підставі розроблених теоретичних основ і методології;

3) володіти інструментарієм оцінювання результативності та ефективності наукової діяльності;

4) виконувати наукові роботи на рівні дипломної роботи, відповідно до вимог, що висуваються до праць подібного рівня, від моменту обґрунтування теми до публічного захисту;

5) підготовлювати наукові статі як форму апробації результатів наукового дослідження та їх публікацію у збірниках наукових праць, які мають статус фахових видань.

Здобувачі вищої освіти самостійно обирають напрям дослідницької практики або вибирають тему дослідження з запропонованого переліку після узгодження з керівником практики.

Отримані при проходженні дослідницької практики результати використовуються при виконанні дипломної роботи магістра і є складовою її частиною.

Підсумками дослідницької практики є:

- наукові досягнення студента, що пройшли апробацію (тези, фахові статті);

- звіт про проходження дослідницької практики, що оформлений відповідно до цих Методичних рекомендацій, а також звіт про виконання індивідуального календарно-тематичного плану.

РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Дослідницька практика студентів проводиться на кафедрі туризму і готельно-ресторанного бізнесу НТУ «ХП», що забезпечує виконання освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа».

Дослідницька практика має на меті освоєння магістром методики проведення всіх етапів науково-дослідних робіт – від постановки завдань дослідження до апробації його результатів. Вона направлена на глибоке і системне дослідження тематики магістерської роботи, осмислення наукових термінів і категорій, дослідження стану галузі, до якої належить майбутній об'єкт дослідження.

Дослідницька практика складається з таких етапів:

1. Отримання календарно-тематичного плану проходження практики від керівника дослідницької практики.
2. Вибір теми дослідження, оцінка ступеня її розробки на початок проходження практики.
3. Вивчення фахових джерел з обраної теми дослідження, їх критичний аналіз.
4. Окреслення кола проблем, які потребують вирішення. Конкретизація теми дослідження, обґрунтування її актуальності.
5. Оформлення бібліографії з теми, обраної для дослідження.
6. Постановка цілі та конкретних завдань дослідження, складання плану проведення досліджень.
7. Вибір методів (методики) проведення дослідження.
8. Збір та обробка даних по темі дослідження. Проведення наукових досліджень.
9. Формулювання висновків та пропозицій за результатами дослідження.

10. Апробація основних результатів дослідження (опублікування наукової статті, тез, виступ на конференції тощо).

11. Оформлення звіту про проходження дослідницької практики.

Тематика дослідницької практики визначається темою дипломної роботи магістра. Орієнтований розподіл часу виконання робіт за програмою дослідницької практики наведено у таблиці 1:

Таблиця 1 - Орієнтовний тематичний план дослідницької практики

Вид виконуваних робіт за програмою практики	Орієнтовний розподіл кількості годин/днів, %
1 Розробка індивідуального плану-графіку проходження практики. Узгодження його з науковим керівником практики	5
2 Ознайомлення з науковими напрямками роботи кафедри, на якій проходять практику	5
3 Визначення наукової проблеми дослідження та її актуальності	5
4 Розробка робочої гіпотези дослідження. Характеристика сфери використання, оцінювання новизни та значущості (теоретичної та прикладної) очікуваних результатів досліджень	5
5 Визначення структури та основних завдань дослідження, послідовності їх вирішення, методів аналізу зібраних матеріалів	10
6 Збирання необхідної статистичної та іншої аналітичної інформації про об'єкт дослідження	15
7 Опрацювання аналітичних даних, виконання необхідних розрахунків, складання аналітичних таблиць, схем, графіків тощо. Застосування комп'ютерних технологій при обробці інформації	20
8 Обґрунтування висновків та пропозицій за результатами дослідження	10
9 Апробація основних теоретичних та практичних рекомендацій дослідження (опублікування наукової статті, тез, виступ на конференції, розробка рекомендацій тощо)	15
10 Оформлення звіту практики	10

РОЗДІЛ 4. ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ОФОРМЛЕННЯ

4.1 Структура звіту про проходження дослідницької практики

Зміст і послідовність складання «Звіту про проходження дослідницької практики» носить індивідуальний характер. Однак при цьому необхідно дотримуватися певних загальних вимог. У загальному випадку «Звіт про проходження дослідницької практики» містить:

- 1) титульний аркуш;
- 2) індивідуальне завдання на проходження дослідницької практики;
- 3) зміст;
- 5) вступ;
- 6) основна частина;
- 7) висновки;
- 8) список джерел інформації;
- 9) додатки (за наявності);

Форму «Титульного аркуша» наведено у додатку А даних Методичних рекомендацій.

Індивідуальне завдання на проходження дослідницької практики видається студенту керівником практики від кафедри туристичного і готельно-ресторанного бізнесу НТУ «ХП» та оформлюється у відповідності з формою, наведеною у додатку Б Методичних рекомендацій.

Орієнтовний перелік тем досліджень у додатку В даних Методичних рекомендацій.

Індивідуальне завдання на проходження дослідницької практики має бути підписано: керівником практики (завдання видав) та студентом (завдання прийняв).

Індивідуальне завдання на проходження дослідницької практики

оформлюється до початку проходження практики.

4.2 Зміст звіту про проходження дослідницької практики

Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим. Загальний обсяг 15-20 сторінок.

Матеріал розподіляється рівномірно у відповідності до плану дослідження:

– **вступ** (обсяг 1-2 сторінки). У вступі розкривають сутність і стан дослідження проблеми та її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику роботи у рекомендованій нижче послідовності. Формулюють мету роботи і задачі, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Об'єкт дослідження — це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкту.

Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої у роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

У роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про авторів, як вітчизняних, так і закордонних, які досліджують відповідну проблему, яка відповідає темі дослідження.

– **основна частина** (Обсяг 10-15 сторінок) - розкривається тема дослідження шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі з висновками щодо їх теоретичної та практичної значущості. З цією метою варто залучити

практичний матеріал діяльності підприємств/організацій). Основна частина складається з двох підрозділів:

– *аналітичної* (містить огляд літератури з певного питання (зіставлення різних підходів до вирішення наукової проблеми); в огляді літератури окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, автор повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Судження краще висловлювати в безособовій формі: «вважаємо», «гадаємо, що», «можемо припустити» тощо; при викладі різних поглядів і наукових положень, цитат, витягів з літератури, необхідно посилатися на використане джерело із зазначенням сторінки. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

– *практичної* (окреслює стан досліджуваної проблематики на практичних даних підприємства/організації).

– **висновки** (Обсяг – 1-2 сторінки) - самостійна частина дослідження, в якій потрібно висвітлити такі аспекти:

- оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи;
- перерахувати і стисло охарактеризувати відомі наукові підходи досліджених проблеми, а також виділення нових аспектів, дискусійних питань, що підлягають подальшому вивченню;
- визначити, що є цінним у дослідженні, що вимагає додаткового аналізу й уточнення, а що викликає сумніви.

Список джерел інформації має містити джерела інформації, які використовувалися здобувачем вищої освіти в процесі пошуку інформації під час написання «Звіту про проходження дослідницької практики», з дотриманням наступних обов'язкових вимог:

- список джерел інформації має містити 5-10 джерел інформації;

- кількість посилань на підручники, навчальні посібники, публіцистичні статті – не більше трьох;
 - не рекомендується посилання на праці 7–10-ти і більш річної давнини;
 - посилання на джерела статистичних даних – обов'язкові;
 - праці авторів, прізвища яких згадуються в тексті, мають бути в списку джерел інформації та повинні мати відповідні посилання по тексту;
 - посилання на Інтернет-ресурси мають вести безпосередньо до зазначеного документа;
 - усі джерела, які подані в списку джерел інформації, повинні мати відповідні посилання по тексту «Звіту про проходження дослідницької практики».
- **додатки*** (такими можуть бути: рисунки, таблиці, проміжні математичні розрахунки, текст допоміжного характеру, фінансова, статистична і управлінська звітність, ксеро- і фотокопії меню, технологічних карт, витяги зі стандартів обслуговування готельно-ресторанного закладу, цільові документи, анкети опитування, а також статистичні дані, діаграми, на які студент посилається в тексті дослідження. Застереження: не слід давати в додатках документи, законодавчі чи нормативні акти, які офіційно надруковані.

4.3 Оформлення звіту про проходження дослідницької практики

Оформлення «Звіту про проходження дослідницької практики» здійснюється відповідно до Системи стандартів з організації навчального процесу НТУ «ХП», зокрема **СТЗВО-ХП-3.01-2021 «Текстові документи у сфері навчального процесу. Загальні вимоги до виконання».**

Звіт про проходження дослідницької практики має бути написаний державною мовою, стиль - науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність - логічна.

Текст Звіту виконують на одному боці аркуша друкарського паперу

формату А4 (297 мм х 210 мм): інтервал - 1,5; гарнітура Times New Roman; кегль шрифту 14 п.; абзацний відступ 1,25 см. Поля: ліве – 3 см, нижнє та верхнє – 2 см, праве – 1 см. Для елементів тексту (таблиць, приміток тощо) допускається шрифт 12 п.

У порядку виключення допускається оформлення Звіту рукописно (з дотриманням усіх вимог, окрім шрифту).

Аркуші Звіту нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому кутку аркуша без будь-яких знаків. Нумерація аркушів повинна бути наскрізною для всього документа. На титульному аркуші Звіту, що є першим аркушем, номер не ставлять, але зараховують його у загальну нумерацію.

Помилки, описки та графічні неточності дозволено виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою.

Приблизний загальний обсяг «Звіту про проходження дослідницької практики» – 15-20 сторінок (без додатків).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (стандартний відступ, визначений текстовими редакторами на ПК).

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Переніс слів у заголовках розділів слід уникати. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом, при друкованому виготовленні письмової роботи, повинна становити не менше двох рядків.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш(додається) включається до

загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані, наприклад [3, с. 17].

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Оформлення тексту повинне відповідати таким правилам:

- не допускаються скорочення термінів за винятком загальноприйнятих;
- цифровий матеріал необхідно оформляти у вигляді таблиць, кожна з яких має назву, нумерацію в межах розділу й розміщатися після першого згадування про неї в тексті;
- формули виконувати за допомогою редактора формул з нумерацією в межах розділу.

Першою сторінкою звіту є титульний аркуш (додаток А), який включається до загальної нумерації сторінок. Таблиці нумеруються послідовно в межах завдань.

Оформлення посилань.

При написанні звіту необхідно здійснювати посилання на джерела, матеріали або окремі результати або на ідеях і висновках яких розроблюються

проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Особливу увагу при написанні наукової роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Таке використання можливе лише за умови дотримання авторських прав, за допомогою належним чином оформлених посилань.

Посилання на джерела робляться згідно з їх переліком у квадратних дужках, наприклад, "... давши визначення терміну "репутація", Р. О. Стефанчук вказує, що воно походить від латинського слова *reputatio*, яке означає обдумування ... [30, с. 17]"

Відповідний опис у переліку посилань:

30. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації в цивільному праві. Київ: Науковий світ, 2001. 303 с.

Допускається також наводити посилання у виносках, при цьому його оформлення має відповідати бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера. Наприклад: "Так, Р. О. Стефанчук зазначає, що репутація (від латинського *reputatio* — обдумування ...)"¹.

Відповідне посилання посторінкової виноски:

¹ [30]. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації в цивільному праві. Київ: Науковий світ, 2001. С. 17.

Посторінкові виноски нумеруються на кожній сторінці.

Цитати.

Сильною стороною наукової праці є вміння автора на підтвердження своєї правоти посилатися на авторитетні джерела або *дискутувати зі своїми опонентами*. У цьому випадку академічний етикет вимагає правильно відтворювати текст цитати. Текст цитати береться в лапки, приводиться в тій же граматичній формі, що і відповідному джерелі, зі збереженням особливостей авторського тексту.

При непрямому цитуванні (при викладі думок інших авторів своїми словами) варто гранично точно викладати авторські думки й коректно оцінювати думки опонента. Цитування не повинне бути ні надлишковим, ні недостатнім: надлишкове цитування створює враження компліятивного характеру роботи, а недостатнє — знижує наукову цінність роботи здобувача.

В обов'язковому порядку кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, будь те монографія або стаття, оскільки при замовчуванні фактів використання чужого матеріалу реферат до розгляду приймальною комісією не допускається.

Оформлення приміток

Примітки до тексту, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на аркуші декілька, то після слова “Примітки” ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують, і після слова “Примітка” ставлять крапку.

Нумерація посилання проводиться для кожної сторінки окремо.

Оформлення таблиць

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиці, яку слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або

на наступній сторінці. Таблицю розташовують таким чином, щоб було зручно її читати без повороту переплетеного блоку роботи (чи з поворотом за годинниковою стрілкою). З нового рядка пишуть слово «Таблиця» з великої літери, після чого вказують порядковий номер. Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, наведених у додатках. Номер таблиці складають з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад: «Таблиця 1.2» — друга таблиця першого розділу. Якщо у роботі одна таблиця, її нумерують згідно з вимогами. Таблиця може мати заголовок, який друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею після її номера. Назва має бути стислою та відбивати зміст таблиці. Таблицю з великою кількістю рядків необхідно переносити на наступну сторінку. При поділі таблиці на частини допускається її головку (заголовки стовпців) або бокових (заголовки рядків) замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Слово «Таблиця 1.2» та її назву вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці 1.2» із зазначенням номера таблиці. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки — з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині. Слово, що повторюється в якійсь графі, можна замінити лапками, два та більше слів при першому повторенні замінюють словом «Те ж», а далі — лапками. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то у ньому ставлять прочерк. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті роботи.

Оформлення списку використаних джерел.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і та ін.

Допускаються різні способи складання бібліографічних списків:

- ✓ *алфавітний спосіб групування літературних джерел за прізвищами перших авторів або заголовків;*
- ✓ *по мірі згадування у тексті роботи.*

Студенту магістратури доцільно обговорити форму складання списку використаної літератури з науковим керівником.

Звіти, які не відповідають означеним вимогам, повертаються на доопрацювання. Оформлення Звіту є обов'язковою умовою допуску до складання диференційованого заліку з дослідницької практики. Здобувач вищої освіти допускається до складання диференційованого заліку з дослідницької практики у разі виконання програми практики в повному обсязі.

РОЗДІЛ 5. ЗАХИСТ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практичної підготовки. Загальна форма звітності за дослідницьку практику – це подання письмового звіту, який підписує і оцінює керівник практики від Університету.

Форма звітності студента за результатами проходження практики – це подання звіту, рецензованого керівником дослідницької практики в друкованому та електронному вигляді.

Зміст практики має виявити рівень загальнотеоретичної та спеціальної підготовки магістра до виконання майбутньої кваліфікаційної роботи, його здатність та вміння використовувати здобуті теоретичні знання та практичний досвід для вирішення проблемних завдань за відповідною спеціальністю.

Звіт про практику студент захищає у термін, встановлений кафедрою.

Основні наукові результати, отримані в ході дослідницької практики, підлягають обов'язковій апробації шляхом публікацій у наукових друкованих або електронних виданнях, тез наукових конференцій.

Результати дослідницької практики використовуються при підготовці дипломної роботи магістра і є складовою її частиною.

РОЗДІЛ 6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ З ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Звіт про проходження практики оцінюється:

I. Висока якість звіту (оцінюється в 90-100 балів) повинна відповідати таким вимогам:

- 1) актуальність і достовірність поданої у звіті інформації;
- 2) чітко, лаконічно і зрозуміло визначено ключові науково обґрунтовані аспекти дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження),
- 3) правильно обрані і застосовані методи дослідження;
- 4) достатній обсяг використаних джерел літератури (близько 10 і більше), критичне їх опрацювання, висновки і пропозиції обґрунтовані, студент виявив інноваційний підхід до вирішення проблемних питань;
- 5) додатки до звіту (копії документів, витяги з нормативно-правових актів та інструктивних документів, аналітичні та статистичні матеріали тощо) підтверджують окремі положення дослідження;
- 6) зроблена апробація результатів проведеного дослідження у формі публікації наукової публікації та тез конференції з виступом чи без (копія публікації із зазначенням джерела додається до звіту);
- 7) дотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики.

II. Добра якість звіту (оцінюється в 89-75 балів) визначається у випадку, якщо має місце один або два із зазначених нижче пунктів:

- 1) програма практики виконана, але мають місце окремі недоліки неprincipового характеру;
- 2) окремі недоліки відповідності змісту звіту вимогам індивідуального календарно-тематичного плану;
- 3) неповний склад додатків, які вимагаються змістом дослідження і підтверджують його достовірність;
- 4) мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту.

III. Задовільна якість звіту (оцінюється в 74-60 балів) визначається у випадку, якщо має місце один або два із зазначених нижче пунктів:

- 1) неповний виклад матеріалу;
- 2) є зауваження до формулювання мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження;
- 3) використана в дослідженні обмежена кількість методів, або неправильне їх застосування;
- 5) мала кількість джерел літератури, недостатньо глибоко опрацьовано літературні джерела, неактуальність або застарілість поданої у звіті інформації;
- 5) апробація результатів включає лише опубліковані тези конференції за відсутності статті;
- б) недотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин звіту з практики.

III. Незадовільна якість звіту (оцінюється нижче 60 балів) визначається у випадку, якщо одночасно мають місце чотири чи більше критеріїв невідповідності. А також якщо звіт про проходження практики оформлений з численними помилками або не в повному обсязі, студент не може підтвердити окремі положення дослідження.

У випадку незадовільної оцінки під час захисту результатів практики директор ННІ ЕММБ може дозволити здобувачу вищої освіти повторний захист на підставі службової записки завідувача кафедри. Повторне складання

диференційованого заліку допускається не більше одного разу.

Здобувачеві вищої освіти, який не з'явився на дослідницьку практику з поважної причини (хвороба тощо), яку документально підтверджено, ректор може надати право проходження практики в інший термін. Зміну термінів проходження практики оформляють наказом по університету, а керівник практики складає індивідуальний графік її проходження.

Здобувача вищої освіти, який не з'явився на практику без поважної причини, вважають таким, що одержав оцінку «незадовільно» та відраховують з Університету.

У випадку відсутності здобувача вищої освіти на захисті результатів практики з невідомої причини у відомості успішності виставляється позначка «не з'явився».

Здобувачеві вищої освіти, який відсутній на диференційованому заліку з поважної причини, яку документально підтверджено, у відомості успішності виставляється позначка «не атестований».

РОЗДІЛ 7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1 Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. / за ред А. А. Мазаракі. 2-ге вид., допов. К. : КНТЕУ, 2011. – 296 с.

2 Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібн. К. : Кондор, 2006. 206 с.

3 Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посібн. К. : Центр учбової літератури, 2007. 254 с.

4 Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підручник. К.: Знання, 2007. 317 с.

5 Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. – Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 226 с.

ДОПОМІЖНА

1 Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. — 272 с.

2 Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень Навчальний посібник / Л.: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с.

3 Габович А. Г. Основи наукових досліджень [Текст]: Підручник / А. Г. Габович, С. М. Головань, В. В. Домарев, В. С. Орленко, В. О. Хорошко, Д. В. Чирков — К. : ДУІКТ, 2007 — 173 с.

4 Єріна А. М. Методологія наукових досліджень [Текст] : Навчальний посібник / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. — Центр навчальної літератури, 2004. — 212 с.

5 Ковальчук, В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. — 3-е вид., переробл. і допов. — К. : Професіонал, 2005. — 240 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1 Електронні каталоги інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.analitik.ru>.

2 Інформаційно-пошукова система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inpos.com.ua>.

3 Пошукові служби Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kinder.mksat.net/pages/libfndix/inetfind.htm>.

4 Сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ДОДАТОК А

Титульний аркуш «Звіту про проходження дослідницької практики»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і
міжнародного бізнесу**

Кафедра туризму і готельно-ресторанного бізнесу

ЗВІТ

про проходження дослідницької практики

на _____
(повна назва готельно-ресторанного закладу)

за період з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

Студента (ки) _____
(ПІБ) _____ (курс, група)

Оцінка _____

Керівник практики від ВНЗ _____
(посада, ПІБ)

Звіт зданий на кафедру _____
(дата)

Звіт захищений _____
(дата)

Харків 20__

ДОДАТОК Б

Індивідуальне завдання на дослідницьку практику

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

на дослідницьку практику студента (ки) групи _____

(ПІБ)

на тему: _____

(нижче по пунктах наводиться перелік завдань на дослідницьку практику)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

і т.д. _____

Зміст пунктів індивідуального завдання має співпадати або наближатися до змісту розділів «Звіту про проходження дослідницької практики».

Індивідуальне завдання

видав керівник практики:

(підпис)

(ПІБ)

Індивідуальне завдання

до виконання прийняв (ла):

(підпис)

(ПІБ)

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Інноваційні напрямки удосконалення діяльності підприємства індустрії гостинності.
2. Інноваційні підходи до енергозбереження у готельному господарстві.
3. Інноваційні технології управління якістю послуг підприємства.
4. Крос-культурні особливості реалізації проектів на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу.
5. Організаційні та економічні засади забезпечення конкурентоспроможності підприємств готельного бізнесу.
6. Дослідження проблем і перспектив вдосконалення надання додаткових послуг готельного підприємства.
7. Дослідження проблем і перспектив вдосконалення надання основних послуг готельного підприємства.
8. Дослідження проблем і перспектив вдосконалення процесу обслуговування в готельному (ресторанному) підприємстві.
9. Дослідження проблем і перспектив впровадження сучасних інформаційних систем у діяльність готельного підприємства.
10. Дослідження проблем і перспектив покращення маркетингу готельних мереж.
11. Територіальне планування та оптимізація мережі підприємств ресторанного господарства у місті
12. Дослідження проблем та перспектив впровадження системи НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Point) в ресторанному господарстві.
13. Обґрунтування бізнес-плану розвитку послуг підприємства готельно-ресторанного господарства.
14. Удосконалення організації технологічних процесів підприємства готельного (ресторанного) господарства.

15. Використання реінжинірингу бізнес-процесів у готельно-ресторанних підприємствах.

16. Управління конкурентоспроможністю підприємств індустрії гостинності

17. Розробка та управління інноваційним проектом надання послуг у закладах (підприємствах) готельно-ресторанного господарства (певного формату/категорії).

18. Вдосконалення системи антикризового управління підприємствами готельного (ресторанного) господарства.

19. Вдосконалення системи управління виробничою діяльністю на підприємстві готельно-ресторанного господарства.

20. Вдосконалення системи стратегічного управління готельно-ресторанним бізнесом.

21. Стратегія формування інноваційних послуг у готелях категорії ... *зірки*.

22. Впровадження інноваційних технологій харчування в закладах ресторанного господарства.

23. Формування стратегії сталого розвитку готельного (ресторанного) господарства (міста, регіону, держави).

24. Вдосконалення роботи закладів ресторанного господарства з використанням новітніх технологій та обладнання.

25. Інноваційні технології роботи з персоналом на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу.

26. Сучасні методи управління розвитком персоналу організацій готельно-ресторанного бізнесу.

27. Інноваційні методи підвищення лояльності споживачів на підприємствах індустрії гостинності.

28. Інноваційно-інвестиційна привабливість підприємств готельного

бізнесу.

29. Диверсифікація діяльності готельно-ресторанного підприємства як спосіб підвищення ефективності його функціонування.

30. Управління інноваційним розвитком готелю (ресторану).

31. Удосконалення анімаційної діяльності як перспективного напрямку просування готельного продукту.

32. Дослідження проблем та перспектив розвитку ринку готельних (ресторанних) послуг *(на прикладі конкретного регіону)*.

33. Бізнес-проект ребрендингу готелю/ресторану.

34. Підвищення ефективності бізнесу на основі використання франчайзингу в сфері гостинності *(на прикладі конкретного підприємства)*.

35. Удосконалення системи управління готелем.

36. Удосконалення управління сервісом у готельно-ресторанному комплексі.

Навчальне видання

Методичні рекомендації

до проходження та захисту дослідницької практики
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
денної та заочної форм навчання

Укладачі: ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО Наталія Василівна
СТРИГУЛЬ Лариса Станіславівна
ЖАДАН Тетяна Андріївна

Відповідальний за випуск ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО Наталія Василівна
Роботу рекомендувала до друку РАЙКО Діана Валеріївна
В авторській редакції

План 2023 р., поз. 710

Гарнітура Times New Roman.

Видавничий центр НТУ «ХП».
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.
61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Самостійне електронне видання